

VIERING VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND 80 JAAR 4 MEI 2002 TE BRUGGE

Tekst Dr. Lenaerts

-De stichting van het A.V.G.V. (het algemeen Vlaams Geneesherenverbond) – de toenmalige benaming van het V.G.V. – op 28 mei 1922 gebeurde in omstandigheden die nu niet meer denkbaar zijn.

-De achteruitstelling van Vlaams voelende artsen, door de meerderheid van het toenmalige artsenkorps dat zich tot de Franstalige elite bekende en gegroepeerd was in een Unitair-Belgicistische vereniging (het F.M.B. of Federation Medicale Belge) bestaat nu niet meer of slechts sporadisch en dan zonder grote invloed. Ik zeg wel in Vlaanderen!

-In Brussel liggen de kaarten nog wel anders!

Hierbij moet ik terugdenken aan de woorden van Sophie De Schaepdrijver, de in bepaalde rechtlijnigdenkende Vlaamse middens, misschien niet ten onrechte verguisde historica (met nochtans Vlaams-nationalistische wortels). Zij had vermoedelijk, in haar beperkte visie, gelijk dat de Vlaamse ontvoogdingsstrijd na 1830, niet alleen door de Belgische machthebber van het ogenblik werd tegengewerkt maar eerder door de toenmalige “betere” klasse – waarmede ook de artsen moeten gerekend worden.

Wat hij, als wetenschapper wel al schuldig verzuim vergat te vermelden was, dat België juist het onderwijs in het Nederlands had afgeschaft en zelf alles er op gericht had de taal van de Vlamingen uit te voeren.

Maar dit terzijde

-Op een Jubelviering heeft het zin om de geschiedenis in herinnering te brengen inzonderheid enkele opmerkelijke figuren in de schijnwerpers te plaatsen, maar het mag geen gelegenheid worden om te jammeren, noch om de grieven trom te roeren over jarenlang onrecht; wel om vooruit te zien, steunend op datgene wat wel verwezenlijkt werd!

-Ongetwijfeld was de vereniging, AVGV, gestoeld op principes die ook nu nog – zij het in wat gewijzigde of aangepaste vorm – de bestaansredenen vormen van het VGV namelijk=

1. De beroeps- en culturele belangen van de Vlaamse geneesheren behartigen.
2. Op sociaal gebied meewerken aan de gezondmaking van het Vlaams volk.

-De jonge artsen-vereniging heeft destijds zijn “grote sprong voorwaarts” niet gemaakt door een ziekelijk terugblikken, maar door nieuwe en gedurfde initiatieven die voor de toenmalige geneesheren verfrissend en aantrekkelijk voorkwamen.

-Aan de basis van vele verwezenlijkingen lag de toenmalige secretaris penningmeester van de vereniging, de Antwerpse huisarts Dr. Frans of Sus Van Hoof door Leon Elaut beschreven als “die kleine maar met vuur in zijn ogen en een krakend Antwerps accent”. (Hij stond aan de wieg van o.m.: de oprichting van een kas voor weduwen en wezen, een hulpfonds voor het Vlaams geneeskundig korps, een verzekering-reservefonds, een bibliotheek AVGV enz). Er werden ook voorstellen gedaan tot oprichting van een orde der geneesheren (Het AVGV had reeds vroeger een deontologische code opgesteld).

-Deze orde op basis van een wetsvoorstel van de toenmalige minister van volksgezondheid Arthur Wauters kwam op 25/7/38 tot stand, maar nog zonder uitvoeringsbesluiten. Zij droeg ook niet de stempel van het A.V.G.V. – maar eerder van de concurrerende geneesherenvereniging het FMB – en werd natuurlijk door de Vlamingen bestreden.

-Na lange onderhandelingen kwam in 1941 door een besluit van secretaris-generaal (Gerard Romsee) een orde der geneesheren, op ± corporatistische grondslag tot stand. In de geest van de tijd werd - en ook wegens dringendheid - het euvel van het ontbreken van democratische verkiezingen omzeild, waarbij ook als vertraging zal gespeeld hebben dat dit toch onmogelijk was tijdens de Duitse bezetting maar had toch de goedkeuring gekregen van het comité permanent van de Raad van Wetgeving. In feite ging het AVGV – maar ook het FMB - op in de orde (als eenheidsorganisatie) die ondanks voortdurende moeilijkheden en verdragingsmanoeuvres ook heel nuttig werk zou verrichten.

-Dr. Van Hoof tot “leider” van de Orde aangesteld, besloot het AVGV als onafhankelijke beroepsorganisatie te behouden, zonder aan de statuten iets te wijzigen. Haar bedienden en secretariaat werden door de orde afgehuurd voor de duur van de oorlog.

Dit bleek later een noodlottige vergissing voor het voortbestaan van het AVGV.

- Het was haast vanzelfsprekend dat dit experiment gekend als de “oorlogsorde”, na de bevrijding werd afgebroken met zware veroordelingen tot gevolg. Niet alleen Romsee maar ook Sus van Hoof werd, na een langdurig en geruchtmakend proces veroordeeld tot 15 jaar buitengewone hechtenis. Een veel te zware sanctie voor een veelal retroactieve Belgische wetten – zwaar vergrijp, maar waarbij de openbare aanklager met een nooit bewezen geval van verklikking bleef schermen. Als een geknakt maar niet gebroken man kon Dr. Van Hoof na 7 jaar de gevangenis verlaten.

-Het AVGV echter bleef verweesd achter.

-In die oorlogse en naoorlogse perikelen mag met recht en rede herinnerd worden aan een ander verdienstelijk lid van het AVGV, namelijk Prof. Leon Elaut. Als briljant jong academicus was hij decaan geworden van de faculteit geneeskunde aan de Universiteit van Gent en als overtuigd Vlaming en lid van het AVGV – samen o.m. met Nobelprijswinnaar Corneel Heymans – had hij een inspirerende invloed op tal van jonge artsen.

-Wegens zijn lidmaatschap in de Raad van Bestuur van de oorlogsorde werd hij eveneens als “onwaardige” uit de Universiteit gesloten en veroordeeld tot 2 jaar hechtenis.

-De olijke Elaut zou er wel voor zorgen dat hij nooit 1 dag in de cel heeft gezeten!

-In 1958 keerde hij echter met glans terug naar zijn universiteit als docent in de geschiedenis van de geneeskunde! Ondertussen was hij door zijn collega artsen, tot driemaal toe gefeliciteerd tot voorzitter van de – ditmaal wettelijk erkende – Orde van Geneesheren van Oost-Vlaanderen.

Vox Populi – vox Dei

Zijn collega's hadden een gezonder oordeel dan de toenmalige machthebber van de Gentse universiteit, waarvoor Prof. Franz van Godsenhoven – chef van de kliniek voor inwendige ziekten

In de Katholieke Universiteit te Leuven – geen exponent nochtans van enig flamingantisme – later verklaarde “C'est la Vengeance des nullités!

Nadien was hij nog jarenlang VU senator en deed opmerkelijke tussenkomsten in het parlement in verband met wat een van de belangrijkste strijdpunten van het VGV was en nog is; nl de strijd tegen de achteruitstelling van de Nederlandstalige patiënten en het verzorgend personeel in de Brusselse openbare ziekenhuizen

-Na de bevrijding was het AVGV zoals gezegd onthoofd en bij de vroegere leden bestond ontredde en onzekerheid. Toch hadden enkele moedige collega's met zin voor verantwoordelijkheid, de draad met het vooroorlogse AVGV weer opgenomen. Dit waren in Antwerpen vooral Dr. Renson en Dr. Robert of Max Roosens. Deze beide artsen legden de basis van de heropstanding van een Vlaams artsen vereniging, wat toch niet vanzelfsprekend was. Zowel als na het einde van WO I, zwaaide ook nu een Unitaire Belgicistische, meestal Franssprekende groep, de plak en trachtte met alle mogelijke intimidatiemiddelen het bestaan een Vlaamse artsenvereniging te fnuiken

-In 1945 werd om opportunistische redenen, en ook uit voorzorg, het AVGV omgedoopt tot VVGB (Vereniging van Vlaamse geneesheren in België).

Dr. Max Roosen verklaarde zelf later “Men sprak niet meer over Vlamingen. Wij bestonden eigenlijk niet meer in het gedachtegoed van wie het toen voor het zeggen had. Daarom kon men niet anders dan het woord “Belgie” er aan toevoegen. Anders kreeg men de grootste moeilijkheden

-Dankzij de vernoemde Dr. Reusen en Roosen kon opnieuw gestart worden en de nieuwe vereniging VVGB kreeg zelf de omfioerste steun van Mgr. Honore” van Waeyenberghe, rector magnificus van de Leuvense Universiteit, die zelf op dat ogenblik wel over een zeker prestige beschikt, toen hij de raad gaf aan Prof. Joseph Alphonse Schokaert (de jonge Schok) tot voorzitterschap in de nieuwe vereniging te aanvaarden Nadat Prof. Haren eerder bedankt had.

-J.A.S. was echter niet opgewassen tegen persoonlijke aanvallen en chantagemiddelen – met bedreiging van belemmering van zijn wetenschappelijke arbeid, dat hij 's anderendaags reeds ontslag nam. Leon Elaut die nooit voor een gedurfd woord verlegen was, noemde dat echter; een jong, zogezegd Vlaams professor uit Leuven, voorbeeld der traditionele lafheid en academische braafheid.

De ware menselijk grootheid vinden wij terug bij Prof. Frans Franssen van de RVG die ook niet gearzeld had het voorzitterschap van het ijzerbedevaartcomitee op zich te nemen eveneens een gedurfd onderneming in die dagen om ook voorzitter te worden van het VVGB en door zijn hoog moreel gezag en zijn universeel erkende faam te ondersteunen. Hij zag als taak voor het VVGB vooral

1.- het bewaren van de eigen aard, ook in de geneeskunde en een samenwerking met Nederland

2.- cultuur brengen en ook cultuur scheppen.

Hij was de man die de vereniging gedurende acht jaar lang de nodige uitstraling heeft gegeven maar daarbij uitstekend werd bijgestaan door onvermoeibare secretarissen.

-Het was vooral Dr. Max Roosen die gedurende 15 jaar de vereniging op nieuwe paden heeft geleid. Hij had de tekenen des tijds begrepen en de veranderingen, die zich in het artsenkorps aftekenden voorzien. Zo

stichtte hij achtereenvolgens de onderlinge ziekenkas, het algemeen syndicaat der geneesheren van België en de verzorgingskas voor geneesheren..

Maar ook was hij de man die niet alleen de ontwerper was, maar ook de bezieler van het ledenblad "Periodiek" (ontstaan in 1946) dat nog steeds 6 maal per jaar verschijnt en de onmisbare band tussen het bestuur en de leden onderhoudt.

-Ondertussen had de vereniging in 1958 op het ogenblik dat de syndicale acties het artsenkorps meer en meer zullen beroeren, het wijs besluit genomen om de VVGB, die tot dan toe een wettelijk erkende beroepsvereniging was om te vormen tot een vzw die zich enkel wilde toeleggen op de morele en culturele belangen van het Vlaams medisch korps en de syndicale acties volledig over te laten aan het zelfstandig optredende ASGB.

Ook werd de naam van de vereniging het VVGB in 1958 omgezet in de kernachtige en nog steeds bestaande benaming "VGV", met een welbepaald doel: een Vlaamse vereniging te zijn die deelneemt aan de ontvoogdingsstrijd van zijn gemeenschap in het algemeen en van het Medisch korps in het bijzonder. Die initiatieven neemt tot oprichting en samenbundeling van Vlaamse Medische- wetenschappelijke verenigingen en streeft naar een herstructurering van het Medisch korps in een Vlaamse en een Franstalig verbond met een centraal bestuur er boven op.

Nadat ook Max Roosen zich in 1960 teruggetrokken had en een politiek mandaat als VU senator ging vervullen kwam Dr. Rob de Beule zich actief in het bestuur van het VGV mengen. Hij had zich voordien al buitengewoon verdienstelijk gemaakt in het Vlaams Aktiekomitee Volksgezondheid (VAKV) (gesticht in 1960) dat vaak in samenwerking met het VGV ijverde voor een totale vernederlandsing van de geneeskunde in Vlaanderen inzonderheid van de zogenaamde "nationale werken" (om het R.K. en het NWOI kinderwelzijn). en de erkenningcommissie geneesheren specialisten.

-Met Dr. Jef Janssen als voorzitter van 1965-1969, die zich zelf de zogenaamde "overgangspaus" noemde zette Rob de Beule, als toenmalig secretaris, zich aan het werk om het VGV te herstructureren met aangepaste doelstellingen en nieuwe methodes om van het VGV te maken wat het zijn moet en zijn opperste bestaansredenen is ; de vereniging zijn van alle Nederlandstalige artsen in België die bewust van de plaats die hen toekomt in dit land, te midden van de Vlaamse volksgemeenschap, buiten alle godsdienstige, filosofische, politieke en syndicale opvatting, en strevend naar een steeds hoger ethisch, cultureel en wetenschappelijk niveau.

-Van een vereniging van kringen werd het VGV een individuele ledenvereniging.

-De nieuwe statuten werden goedgekeurd in 1970 het jaar ook dat Rob de Beule voor de eerste maal het voorzitterschap op zich zou nemen. Rob de Beule had de organisatorische methodes van zijn vriend Max Roosen goedgeleerd en sleurde het VGV dat vooral door de beruchte artsenstaking in 1964 –ten onrechte – verkeerd beoordeeld werd door een groot aantal artsen -terug uit het dal.

Niet in het minst nam hij het redactiewerk van Periodiek ter harte en nog heden kan men zich moeilijk het ledenblad voorstellen zonder bijdrage van R.D.B.

-Enkele jaren later zou deze "beminnelijke maar gevreesde Vlaamse waakhond" zoals hij door een journalist van GVA werd omschreven een tweede mandaat als voorzitter op zich nemen nl (1986-1990)

-Voordien was hij in 1974 door Dr. Robrecht Vermeulen opgevolgd deze legde de schakel tussen de Van Helmontgilde en het VGV voor de geneesheren uit Vlaams Brabant en Brussel.

Het is de verdienste geweest van deze nuchtere pragmaticus, maar scherpzinnige analist een duidelijk standpunt te formuleren inzake het gebruik, van het Nederlands in de medische faculteiten en tijdens het onoordeelkundig gebruik van het Engels in het curriculum.

-Tevens staat hij nog steeds als bestendig afgevaardigde van het VGV in het OVV en in het presidium op de bres voor de Vlaamse patiënt in de Brusselse openbare ziekenhuizen en voor de toepassing van de wettelijke vertegenwoordiging van Nederlandstalige artsen en verpleegkundigen.

-Als een van mijn actiefste bestuursleden was hij ook de initiatiefnemer van het symposium "Welke geneeskunde willen wij in Vlaanderen" dat verleden jaar in Brussel doorging.

-Na hem heeft wijlen Dr. Wallein in 1978-1982 er voor gezorgd de hernieuwde doelstellingen en werkwijze van de vereniging te concretiseren. Niets was hem teveel om het Vlaamse land af te reizen om het VGV te propageren.

-Hij werd in 1982 opgevolgd door Dr. Noel van Strijthem die evenals ikzelf tot het VGV toegetreden was nadat de syndicale binding VGV –ASGB opgeheven was.

-Hij had reeds sedert 1980 in de schoot van het VGV het overlegcentrum van Vlaamse artsen (OVA) opgericht om tot een eenheidsfront te komen van alle Vlaamse artsenverenigingen in een federatie.

-Dat dit na vele inspanningen en vele vergaderingen niet gelukt is geen oneer en staat ook niet in verhouding tot de volharding in de diplomatie die Noel aan de dag heeft gelegd.

Hier was blijkbaar de tijd nog niet rijp voor zulke operatie maar het VGV heeft zeker bijgedragen tot het verzachten van de scherpe tegenstellingen tussen de Vlaamse artsensyndicaten .

Zolang de gezondheidszorg in België Unitair gestructureerd blijft zal dit probleem moeilijk een oplossing krijgen, is mijn mening.

-Tijdens mijn voorzitterschap (van 1992-1996) werd vooral aandacht geschonken aan 2 problemen
-In de eerste plaats is men begonnen zich te bezinnen over een eigen gezondheidsbeleid in Vlaanderen Dit vraagstuk heeft aanleiding gegeven tot enkele jaarvergaderingen en werkgroepen en werd nadien nog verder voortgezet onder mijn opvolger Prof. Eric Ponette dat resulteerde tot het symposium “Welke geneeskunde willen wij in Vlaanderen” dat onder leiding van Robrecht Vermeulen verleden jaar in de “Schelp” van het Vlaams Parlement doorging en grote weerklank vond.

-Een tweede zorg van het VGV was: Hoe zit het met de toekomst en hoe zal het VGV verder evolueren?

Dit kwam tot uiting in een jaarvergadering, acht jaar geleden hier in Brugge, waar naast Prof. Boudewijn Bouckaert woont en eminent medelid, Prof. Dr. Dirk Brutsaert van de Universiteit van Antwerpen , hier eveneens aanwezig een scherpzinnige analyse en voorstellen voor de toekomst formuleerde.

-Het was ook in die periode dat onder impuls en met de steun van het VGV het verbond der Vlaamse Medisch wetenschappelijk verenigingen (VVMV) tot stand kwam en een zelfstandig leven kan leiden dank zij het doorzettingsvermogen van vooral mijn vrienden Rob de Beule, Karel Seghers, Robrecht Vermeulen, Eric Ponette, Jan Van Meirhaeghe, Chris Geens en Jan Dockx.

Een poging enkele jaren voordien onder impuls van Rob de Beule , met medische zwaargewichten als Prof Jozef Vandenbroucke en Prof. Carlos heeft was toch niet van de grond gekomen.

Beste aanwezigen

Op een ogenblik dat de meeste verenigingen met een welbepaalde ideologie -en men kan niet ontkennen dat het VGV geen ideologie zou bezitten - en alle non-profit organisaties stilaan maar zeker aanhang verliezen, kwam Prof. Eric ponette aan het roer van het VGV schip.

Hij eindigt vandaag zijn 6-jarig mandaat, dat gekenmerkt was door een totale inzet voor het VGV en met een bestendig inspelen op de actualiteit. Op dezelfde wijze als hij zich – naar zijn eigen woorden – heeft vastgebeten op de communautarisering van de sociale zekerheid, heeft hij het voorzitterschap van het VGV behartigd. Hij was niet alleen trouw aan de doelstellingen van de vereniging , maar hij bleef ook een arts.....

Voor wie de zorg voor de kwetsbare mens een van de grondpijlers van onze ethiek is en moet blijven zolas hij verwoorde.

Het is een pijnlijke vaststelling dat, niettegenstaande de nooit versagende inspanningen en het ontegensprekelijke charisma dat tegen zachtzinnige , maar rechtlijnige academicus uitgaat, wij onvoldoende jonge artsen kunnen motiveren.

Evenzeer betreuren wij de afwezigheid van vele collega's uit de academische en universitaire wereld.

-Hebben wij dan alles bereikt in Vlaanderen? Kan er niet meer verbeterd worden, vooral met Brussel in het achterhoofd? Misschien is de jonge intelligentsia in slaap gewiegd door dociele media die de scherpe analyses en het aanklagen van onrechtvaardige toestanden die er nog bestaan uit politieke correctheid verleerd hebben of is het misschien de opportunistische angst om zich te profileren en hun persoonlijke toekomst in gevaar te brengen?

En niemand minder dan Manu Ruys schreef nog onlangs: Wie zich niet neerlegt bij de aftakeling van onze steeds neurotischer en aggressievere samenleving en bij de verdere ondrmijning van de Vlaamse levenskracht , moet nu snel en verstandig reageren.

-Het VGV heeft thans de gezegende ouderdom van 80 jaar bereikt. Voortbestaan zelf, is geen doel op zich, daarvoor zijn alle verantwoordelijken in de vereniging zich bewust. Maar, evenmin als het VGV weg te denken in de geschiedenis van de emancipatie van de Vlaamse artsen, heeft het VGV , evenwel, in deze postmoderne tijd, waar zoveel traditionele waarden op de helling worden gezet, volgens mij, nog een rol te vervullen.

En onze nieuwe voorzitter, onze goede vriend Jan Van Meirhaeghe is die mening toegedaan.

Hij schreef onlangs in Periodiek Het VGV een tachtigjarige die nog ver van uitgeteld is.

Wij wensen een vereniging te blijven waar de geest van Amicalia et tolerantia in oprechtheid en trouw nog gehuldigd wordt, zoals die door mijn afscheidnemende voorzitter zo doeltreffend uitgedrukt werd bij zijn emeritusviering op 6 oktober verleden jaar, waarbij hij ook zie: de ergst vorm van onverdraagzaamheid is diegene die onder de vlag van de verdraagzaamheid , anderen het zwijgen tracht op te leggen. Die tactiek hoort niet thuis in een democratische samenleving.

Beste Eric, bij het beëindigen van Uw 6 jarig voorzitterschap wil ik U oprecht danken voor alles wat U deed voor Uw geliefd vgv. Het was voor mijn vereniging een eer zulk een voorzitter te hebben gehad in de toekomst zullen wij Uw verdere steun en inspiratie nodig hebben. Ook wil ik van de gelegenheid gebruik maken om Uw lieve echtgenote Monique eveneens te danken omdat zij haar Eric zoveel jaar heeft afgestaan aan het VGV

Bij het slot van deze ledendag kan ik niet voorbijgaan hulde te brengen aan een andere tachtigjarige in ons midden die zelf 50 jaar actief lid is geweest en op zijn minst 40 jaar als bestuurslid de ontvoogdingslijst van de Vlaamse gemeenschap en ook van het Vlaamse artsenkorps mede heeft bepaald en ook de ganse culturele werking van de vereniging op zich heeft genomen, zonder zijn doorslaggevende inbreng in ons ledenblad Periodiek niet te vergeten.

Beste vriend Rob bij dit verjaardagsfeest mocht ook deze verwijzing naar Uw verjaardag niet ontbreken. Uitweiden over Uw levensloop in dienst van de Vlaamse zaak en van het VGV in het bijzonder zou veel te ver leiden.

Bij andere gelegenheden is dit reeds omstandig gebeurd.

Maar toch wil ik hier in het kort vermelden

-Uw werking in het verbond der Vlaamse academici
in het Vlaams Actiekomitee volksgezondheid

-Uw tweemaal voorzitterschap in het VGV

-Uw inzet voor de cultuur in de vereniging

-Uw daadwerkelijke bijdrage aan periodiek

-Uw voorzitterschap van de werkgroep Pneumologie bij het VBS

en van de erkenningscommissie longartsen

-Uw stichtend –voorzitterschap in de Studiegroep Vlaamse Allergologen die de jaarlijkse prijs Robert de Beule ,uitreikt

-Uw jarenlange actieve medewerking van alle Vlaamse culturele verenigingen in Antwerpen.

Enz.....enz.....

Van harte feliciteer ik U, in mijn persoonlijke naam, maar ook in naam van alle bestuursleden en leden van het VGV. En graag wil ik ook Uw echtgenote Madeleine in deze hulde betrekken.

Ik voel mij gelukkig dat ik hier een afscheidnemende voorzitter , mijn goede vriend Eric, samen met onze jarige ere voorzitter Rob oprecht mag danken voor hun onverdroten inzet en hun trouw aan het VGV

Ik dank U